

Advies

Actieplan Ondernemend Onderwijs 2015-2019

Brussel, 15 februari 2016

Adviesvraag: Actieplan Ondernemend Onderwijs 2015 - 2019

Adviesvrager: Hilde Crevits - Vlaams minister van Onderwijs

Ontvangst adviesvraag: 24 december 2015

Adviestermijn: 45 dagen

Decretale opdracht: SERV-decreet 7 mei 2004 art. 11 (overlegfunctie)

Goedkeuring raad: 15 februari 2016

Contactpersoon: Mieke Valcke - mvalcke@serv.be

Mevrouw Hilde Crevits
Vlaams minister van Onderwijs
Koning Albert II-laan 15
B-1210 BRUSSEL

contactpersoon
Mieke Valcke
mvalcke@serv.be

ons kenmerk
SERV_20160215_ActieplanOndernemendOnderwijs_ADV

Brussel
15 februari 2016

Actieplan Ondernemend Onderwijs 2015-2019. Actieplan voor het stimuleren van Ondernemingszin en Ondernemerschap via het Onderwijs

Mevrouw de minister,

De raad heeft uw adviesvraag m.b.t. het Actieplan Ondernemend Onderwijs '15-'19 goed ontvangen en maakt u hierbij een beknopt advies over. De raad is tevreden dat er een nieuw actieplan Ondernemend Onderwijs is opgemaakt. 'Ondernemend Onderwijs' wordt steeds meer een begrip, ook in de Europese context.

Het actieplan '15-'19 herneemt de structuur, het kader en de definities uit het Actieplan 2011-2014. Een evaluatie van dat plan ontbreekt. Een beleidsdomeinoverschrijdende werkgroep zou nochtans belast worden met het uitwerken van een gecoördineerde set van indicatoren afgestemd op de doelstellingen van het actieplan. En er zou een monitoring gebeuren van de geplande en lopende acties¹.

De raad vraagt dat er alsnog een gedeeltelijke evaluatie van het vorig actieplan gebeurt als input voor het nieuwe plan. Dit is geen evidentie, maar kan wellicht voor een aantal acties. Ook het plan '15 – '19 dient goed gemonitord te worden met het oog op een kwalitatieve en kwantitatieve evaluatie aan het einde van de looptijd, zoals het laatste deel van het actieplan voorziet. Dit zonder dat dit voor extra administratieve last zorgt voor onderwijsinstellingen en ondernemingen.

De raad heeft nog volgende bedenkingen en aanbevelingen bij het actieplan '15 – '19:

Brede definities

De raad staat achter de invulling van de begrippen 'ondernemingszin' en 'ondernemerschap' zoals gedefinieerd in het actieplan.

Ondernemingszin, te begrijpen als initiatief nemen, doorzettingsvermogen en creativiteit, dient sowieso aangemoedigd te worden aangezien dit in de ontwikkelingsdoelen voor het secundair onderwijs is opgenomen en door de EU als een sleutelcompetentie wordt beschouwd.

¹ Actieplan Ondernemend Onderwijs, 30 september 2011, pag. 25

Dat betekent dat het woordje 'of' in de definitie van Ondernemend Onderwijs geschrapt moet worden: Ondernemend Onderwijs stimuleert zowel de ondernemingszin als het ondernemerschap (met een graduele opbouw doorheen het onderwijs).

De raad beklemtoont dat ondernemerschap breder is dan het zelfstandig ondernemerschap. Duurzaam ondernemerschap, in verschillende dimensies, is van belang. De maatschappelijke meerwaarde van het ondernemend zijn, dient ook in de acties tot uiting te komen; zo kunnen lokale partnerschappen gericht op ondernemende jongeren (in studentensteden) ook bestaan uit sociaal-culturele verenigingen, uit ondernemingen uit de sociale economie, ...

Ook de term 'intrapreneurship' wint veld. 'Intrapreneurship' draagt bij tot: het bevorderen van ondernemerschap; het ondernemend zijn van werknemers binnen de eigen onderneming; het onderhouden van vakmanschap door het ontwikkelen van innovatiegerichtheid, creativiteit en verantwoordelijkheid.

Daarnaast dient er binnen (ondernemend) onderwijs voldoende aandacht te gaan naar werknemerschap in de brede zin van het woord (cfr. omschrijving *SERV-Platformtekst 'Vlaanderen 2030. Een uitgestoken hand.'*²) zodat de lerende een gemotiveerde keuze kan maken tussen ondernemerschap, werknemerschap of een combinatie van beide.

Affirmatieve doelstellingen

Strategische doelstelling 1 behelst dat onderwijsinstellingen een visie op ondernemen en ondernemend onderwijs uitwerken. De raad vindt dit een goede doelstelling en meent dat onderwijsinstellingen ook voor de uitbouw van een visie voldoende en afdoende begeleiding moeten krijgen, aangezien zij vaak niet vertrouwd zijn met het concept 'ondernemen' en de invulling ervan. Externe partners kunnen ook hierbij een relevante inbreng doen. Het is positief dat ook leraren, directies, ... zijn toegevoegd als doelpubliek van het actieplan. Ook pedagogische begeleidingsdiensten dienen als doelpubliek toegevoegd te worden.

Strategische doelstelling 4 voorziet dat leerlingen, studenten en cursisten 'die dat wensen, de kans krijgen' ondernemerschapscompetenties te ontwikkelen. De raad zag dit graag wat affirmatiever gesteld nl. dat leerlingen, studenten en cursisten hun ondernemerschapscompetenties kunnen ontwikkelen. De raad vraagt dat daarbij voldoende aandacht gaat naar 'inclusief ondernemerschap' zodat elke jongere, wat zijn of haar achtergrond ook is, kan aangemoedigd worden om zich op duurzaam ondernemerschap voor te bereiden³.

De raad zag ook operationele doelstelling 4.2 graag wat minder vrijblijvend ingevuld. Deze stelt dat het ondernemen kan gefaciliteerd worden, terwijl het toch de doelstelling dient te

² *Werknemerschap houdt in dat men zichzelf kan positioneren op de arbeidsmarkt en loopbaancompetenties ontwikkelt, dat men zijn rechten en plichten kent, goede arbeidsattitudes kan ontplooiën, zich inschrijft in levenslang leren en zijn/haar vakmanschap onderhoudt door innovatiegerichtheid, creativiteit en verantwoordelijkheid als competenties te ontwikkelen.* SERV-Platformtekst 'Vlaanderen 2030. Een uitgestoken hand.', januari 2016, pag. 20

³ Zie ook 'The Missing Entrepreneurs 2015. Policies for self-employment and entrepreneurship', OESO, 2015

zijn dat leraren en docenten er in slagen het ondernemen in de klas en in de onderwijsinstellingen te faciliteren.

De link tussen acties en hoe ze bijdragen tot de doelstellingen wordt niet expliciet gelegd.

Diverse ondersteuning

Het werken aan Ondernemend Onderwijs wordt door de onderwijsinstellingen in grote mate uitbesteed. Het ondersteuningsaanbod is dan ook een cruciaal onderdeel van de werkzaamheden rond het uitbouwen van ondernemend onderwijs.

Het is belangrijk, volgens de raad, dat het ondersteuningsaanbod zich niet beperkt tot grote aanbieders. Dat zou er voor zorgen dat niet alle expertise benut wordt. Ook in de strategische doelstelling 3 dient een verwijzing naar samenwerking met (externe) expertorganisaties te worden opgenomen.

Competento heeft een belangrijke rol in de uitbouw van ondernemend onderwijs, als kenniscentrum. Afstemming en samenwerking met o.a. pedagogische begeleidingsdiensten is aangewezen. Het is verwarrend dat naast competento.be ook ondernemendonderwijs.be nog actief is. Daarnaast is er nog VON, het Vlaams Ondernemerschapbevorderend Netwerk, dat ook initiatieven naar onderwijs neemt. De gebruiksvriendelijkheid van de VON-site kan beter.

Transparante communicatie

Gezien de veelheid aan structuren, partners en projecten is één van de terechte acties de transparante communicatie.

Volgens de raad is er nood aan een portaal waar alle info m.b.t. Ondernemend Onderwijs terug te vinden is (beleidskaders, beleidsdomeinen, structurele en operationale partners en projecten, subsidiekanalen, lesmateriaal, ...). Dit zonder dat informatie herhaald wordt die op een andere site beschikbaar is, maar die wel een omschrijving per en een link naar alle informatie en spelers bevat. Competento kan daarvoor aangewend worden, op voorwaarde dat deze site wervender en geupdate wordt en een eenduidiger naam krijgt (bvb. 'Ondernemend Onderwijs').

Een nieuwe informatiebrochure opgemaakt door de structurele partners kan een goed idee zijn, als eenvoudig en beknopt communicatiemiddel naar scholen en leraren. Deze wordt algemeen verspreid, door alle partners, en is aanvullend bij de communicatie die partners kunnen voeren om hun eigen werking voor te stellen.

Andere acties

Voor de actie 'uitwerken van de leerlijn' wordt o.a. verwezen naar het ENTRE-profiel. Is dit een evidente tool om door scholen gebruikt te worden? De evaluatie van het vorig actieplan kan aantonen in welke mate dit referentiekader gebruikt wordt en wat nodig is om dit (verder) te vertalen naar het leerplichtonderwijs en verder. Het ENTRE-profiel werd herwerkt naar de ENTRE-Spiegel, die gebruiksvriendelijker is voor docenten. Deze laatste is nu enkel in de voetnoot vermeld maar wordt beter in de tekst zelf opgenomen.

De bedrijfsstages voor leraren zullen verder worden aangemoedigd, wat positief is. Deze actie kan enkel slagen als er een goed systeem is dat vervanging voor leerkrachten voorziet,

zowel juridisch als financieel. Een (tweede) proefproject, dat vervangende didactische activiteiten voorziet m.b.t. ondernemerschap en ondernemingszin voor 30 bedrijfsstages loopt. Volstaat deze actie om het aantal bedrijfsstages van leraren op te krikken?

Het actieplan pikt nauwelijks in op Duaal Leren. Ook in het Duaal Leren dient de ondernemingszin en het ondernemerschap gestimuleerd te worden.

Budget

Het budget dat wordt voorzien is er vooral voor externe aanbieders. De raad meent dat ook de onderwijsinstellingen zelf voldoende middelen moeten krijgen om het Ondernemend Onderwijs te realiseren.

De raad vraagt een actueel overzicht van directe partners en projecten, dat als bijlage bij het definitief plan Ondernemend Onderwijs wordt toegevoegd.

Tenslotte kreeg de raad graag een overzicht van de budgetten per organisatie/partner en per actie uit het actieplan.

Hoogachtend,

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Karel Van Eetvelt
voorzitter